

Приобщаващо предприемачество за хора със специфични обучителни затруднения

Препоръки за политики



Въведение

Предприемачеството играе ключова роля за икономическия растеж и иновациите в Европейския съюз. Достъпът до предприемачески пътища обаче остава неравномерен, особено за хора със специфични обучителни затруднения (Specific Learning Disorders – SLDs) като дислексия, диспраксия и дискалкулия. Въпреки че притежават ценни умения, много потенциални предприемачи със SLDs се сблъскват със системни, административни и психосоциални бариери, които значително ограничават възможностите им за самостоятелна заетост и създаване на бизнес.

Тези предизвикателства не са резултат от липса на способности или мотивация, а от среда, процедури и образователни системи, които не са достатъчно адаптирани към невноразнообразни профили. Сложните административни изисквания, недостъпните формати на комуникация, липсата на целево обучение и устойчивата социална стигма допринасят за високи нива на изключване, обезкуражаване и слабо представителство на хората със SLDs в определени сектори.

Настоящият документ представя набор от целенасочени политически препоръки за преодоляване на тези структурни бариери. Чрез прилагането им органите, формиращи политики могат да въведат практични мерки за насърчаване на приобщаването, като същевременно подпомогнат по-широките цели за равни възможности и устойчиво икономическо развитие.

Предизвикателства пред бъдещите предприемачи със специфични обучителни затруднения

Предприемачите със специфични обучителни затруднения (SLDs) се сблъскват с различни системни, административни и когнитивни предизвикателства, които могат да възпрепятстват професионалния им успех и социалното им включване, като например:

- **Ограничен достъп до приобщаващо образование** – много хора със SLDs не получават необходимите адаптации по време на обучението си, което създава сериозни пречки за достъп до висше образование и професионална реализация в избраните от тях области.
- **Сложна документация** – стартирането на бизнес включва голям обем административни задачи и правни процедури, които често са сложни и не са проектирани за хора с различни неврологични профили.
- **Неадаптирана комуникация** – официалните документи и формуляри рядко използват „лесен за четене“ език или формати, пригодени за хора с обучителни затруднения, което представлява сериозна бариера за тези, които не могат да си позволят професионална помощ.

Освен това хората със SLDs имат затруднения в конкретни дейности (като четене, смятане и управление на времето) и преживяват емоционален натиск поради социалната стигма. Чрез опростяване на административните процеси и осигуряване на приобщаващо образование политиците могат да облекчат тези допълнителни трудности и да допринесат за общото благополучие на тези хора.

Препоръки за политики

Въз основа на резултатите, представени в [Методологията и ръководството за използване на SLDs в обучението по предприемачество](#), предлагаме следните препоръки:

1. Подобряване на приобщаващото образование и специализираното обучение

- **Задължително специализирано обучение на преподаватели**

Политиките трябва да изискват учителите и младежките работници да бъдат специално обучени да разпознават и подкрепят специфичните нужди на хората със специфични обучителни затруднения (SLDs).

- **Гарантиран достъп до адаптации**

Образователните и професионалните среди трябва да предоставят разумни адаптации, като използване на помощни дигитални инструменти (напр. калкулатори, коректори на правописа и екранни четци).

- **Насърчаване на достъпността на ученето през целия живот**

Политиките следва да подкрепят институции, които предлагат гъвкави образователни пътеки, помагачи на хора с различни неврологични профили да преодоляват академичните бариери, които често им пречат да получат достъп до висше образование или професионално обучение.

- **Преход от абстрактно към практическо учене**

Образователните системи трябва да включват модели на учене чрез преживяване, като училищни проекти, стажове и доброволчески програми, тъй като ученици с различни неврологични профили често се нуждаят от конкретни резултати, а не от абстрактни концепции.

2. Опростяване на административните и правните процеси

- **Използване на език „лесен за четене“**

Държавните институции трябва да реформират процедурите за регистрация на бизнес и административните процеси чрез използване на опростен, достъпен език и адаптирани формуляри.

- **Осигуряване на административна подкрепа**

Политиките трябва да улесняват достъпа до специализирана помощ – като правни и административни консултанти – за да подпомагат предприемачи с различни неврологични профили в справянето с тежестта на документацията и сложните формуляри, които представляват бариера за навлизане.

3. Насърчаване на приобщаването

- **Субсидиране на мрежи за подкрепа**

Държавите следва да финансират създаването на мрежи за подкрепа и групи за взаимно менторство, които намаляват усещането за изолация и позволяват на предприемачите да споделят стратегии за справяне със специфични затруднения като управление на времето или финансово смятане.

- **Борба със социалната стигма**

Необходими са кампании за обществена осведоменост, за да се адресират стереотипите и да се намали стресът, който хора с различни неврологични профили хора изпитват при разкриване на диагнозата си.

Обобщение и призив за действие

Подкрепата за предприемачите със специфични обучителни затруднения не е само въпрос на приобщаване. Тя представлява стратегическа инвестиция в иновации, разнообразие и икономическа устойчивост. Политическите препоръки, представени в този документ, изискват координирани действия в сферите на образованието, заетостта и публичната администрация. Чрез прилагането им политиките могат да създадат предприемаческа среда, която е по-справедлива, по-достъпна и по-добре съобразена с реалните практики. Това ще даде възможност на хората със SLDs да развиват предприемаческа дейност с увереност и ще допринесе за по-приобщаващи пазари на труда и по-силни, по-иновативни икономики.

Използвани източници:

Inclusion Europe. *Information for all. European standards for making information easy to read and understand.*

https://www.inclusion-europe.eu/wp-content/uploads/2017/06/EN_Information_for_all.pdf

EntrEUth Project. *Methodology Guide for Leveraging SLDs in Entrepreneurship Learning.*

<https://entreuth.iea.org.gr/wp-content/uploads/2025/01/Methodology-and-Guide.pdf>

OECD (2023). *PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education.*

<https://doi.org/10.1787/53f23881-en>

Logan, J. (2009). *Dyslexic entrepreneurs: The incidence, their coping strategies and their business skills.*

<https://doi.org/10.1002/dys.388>

Powers, B. et al. (2020). *The impact of disability and dyslexia on entrepreneurial self-efficacy perception.*

<https://doi.org/10.1108/IJEBR-06-2020-0400>



Съфинансирано от
Европейския съюз

Съфинансирано от Европейския съюз. Изразените мнения и възгледи обаче са само на авторите и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Националната агенция. Нито Европейският съюз, нито Националната агенция могат да бъдат държани отговорни за тях.